

Mení sa zákon o darcovstve orgánov a tkanív

**Od 26. marca 2021 bude
v Škótsku fungovať
systém odhlásenia.**

Darcovstvo orgánov a tkanív
naďalej zostáva vaším
osobným rozhodnutím
a máte na výber. Pozorne si
preto prečítajte túto
príručku. Nájdete v nej:

- Aké zmeny v zákone
nastávajú
- Ako vás zákon
ovplyvní
- Čo máte na výber
- Ako zaznamenať svoje
rozhodnutie
o darcovstve
- Čo to znamená, ak sa
niekto stane darcom

**Healthier
Scotland**
Scottish
Government

NHS
SCOTLAND

Zákon sa mení... Máte však stále na výber.

Od **26. marca 2021** bude v celom Škótsku platiť nový zákon o darcovstve orgánov a tkanív.

Zmenou zákona sa zavádza nový systém „predpokladaného súhlasu“ (deemed authorisation). Často sa nazýva systém „odhlásenia“ (opt out). Robíme to preto, aby sme zachraňovali a zlepšovali životy. Darovanie orgánov je možné len asi pri 1% úmrtí, takže každá príležitosť na darcovstvo je veľmi cenná.

Nový systém funguje tak, že ak nie ste v čase úmrtia odhlásený/á, zákon umožňuje darcovstvo určitých orgánov a tkanív na transplantáciu. Viac o tom, čo to znamená, ak sa stanete darcom, sa dozviete na strane 8.

Tento zákon neplatí pre určité skupiny ľudí (pozri stranu 3) alebo v prípade, že je darcovstvo proti vášmu presvedčeniu.

Ak darcovstvo podporujete, naďalej môžete aktívne zaznamenať vaše rozhodnutie stať sa darcom. Pomôžete tým svojej rodine a priateľom a zabezpečíte, aby bolo vaše rozhodnutie rešpektované.

Systém odhlásenia sa bude vzťahovať len na darcovstvo bežne transplantovaných častí tela, ako sú obličky, srdce, pľúca, pečeň a šľachy.

O vašich želaniach sa poradíme aj s vašou rodinou a priateľmi, aby sme k darcovstvu nepristúpili, ak ste si to nepriali.

Zákon sa mení preto, aby pomohol zachraňovať a zlepšovať životy.

Koho sa zmena zákona týka?

Nový zákon bude platiť pre väčšinu dospelých, ktorí bývajú v Škótsku.

Zmena **neplatí** pre nasledujúce skupiny:

- **Deti (mladšie ako 16 rokov).**
- **Dospelí s nedostatočnou schopnosťou pochopiť nový zákon.**
- **Dospelí, ktorí žili v Škótsku pred úmrtím kratšie ako 12 mesiacov.**

Ak osoba, ktorá patrí do jednej z týchto skupín, zomrie spôsobom, ktorý by darcovstvo umožňoval, ale jej rozhodnutie o darcovstve nebolo zaznamenané, opýtame sa najbližšieho člena rodiny, či dáva na darcovstvo súhlas.

Čo mám urobiť?

Darcovstvo je vaše osobné rozhodnutie. Môžete si vybrať, či chcete byť darcom alebo nie.

Máte na výber

✓ **Môžete svoje rozhodnutie o odhlásení z darcovstva zaznamenať v registri NHS Organ Donor Register (pozri stranu 7)**

- Tým sa odhlásite z darcovstva všetkých orgánov a tkanív.

✓ **Ak chcete byť darcom, môžete svoje rozhodnutie zaznamenať v registri NHS Organ Donor Register (pozri stranu 7)**

- Uľahčíte tým vašej rodine rozhodovanie a zabezpečíte, aby bolo vaše rozhodnutie rešpektované.
- Ak by ste chceli darovať len niektoré druhy orgánov a tkanív, ale nie všetky, môžete jasne vyjadriť svoj výber tým, že zaznamenáte svoje rozhodnutie v registri NHS Organ Donor Register.
- Záznam o vašom rozhodnutí byť darcom znamená aj váš súhlas s určitými lekáorskými vyšetreniami a postupmi, ktoré vám môžu urobiť pred smrťou v rámci procesu darovania. Špecializované sestry sa predtým porozprávajú s vašou rodinou. Na strane 9 sa dozviete viac o tom, čo zahŕňajú tieto lekárske vyšetrenia a postupy.

✓ **Môžete sa rozhodnúť, že neurobíte nič**

- Ak v súvislosti s novým zákonom neurobíte nič, bude sa to považovať za váš súhlas s darovaním určitých orgánov a tkanív na transplantáciu.
- Aj vtedy sa poradíme o vašich aktuálnych želaniach s vašou rodinou a priateľmi, aby sme k darcovstvu nepristúpili, ak ste si to nepriali.
- Nový zákon sa nevzťahuje na určité skupiny ľudí (napr. deti) – pozri stranu 3.
- Ak neurobíte nič, znamená to, že súhlasíte aj s určitými lekáorskými vyšetreniami a postupmi, ktoré vám môžu urobiť pred smrťou v rámci procesu darovania. Špecializované sestry sa predtým porozprávajú s vašou rodinou. Na strane 9 sa dozviete viac o tom, čo zahŕňajú tieto vyšetrenia a postupy.

Svoje rozhodnutie o darcovstve môžete zaznamenať pred alebo po zmene zákona dňa 26. marca 2021.

**Darcovstvo je
vaše osobné
rozhodnutie.
Môžete si vybrať,
či chcete byť
darcom alebo
nie.**

Nech sa rozhodnete akokoľvek, mali by ste svoje rozhodnutie o darcovstve oznámiť aj rodine a priateľom, čím pomôžete zabezpečiť, aby bolo rešpektované.

Ako zaznamenať svoje rozhodnutie v registri NHS Organ Donor Register

Vytvorenie záznamu o vašom rozhodnutí v registri NHS Organ Donor Register je jednoduché a trvá len niekoľko minút. Môžete tiež zmeniť alebo potvrdiť svoje predchádzajúce rozhodnutie alebo aktualizovať svoje údaje.

Navštívte stránku www.organdonationscotland.org

Ak chcete radšej zaznamenať vaše rozhodnutie telefonicky alebo ak máte otázky k zmene zákona, zavolajte na číslo **0300 303 2094**

Hovor bude spoplatnený miestnou sadzbou v závislosti od vášho operátora.

Služba text relay: **18001 0300 1232323**

Nechcem zaznamenať svoje rozhodnutie v NHS Organ Donor Register. Čo mám urobiť?

Najlepšie je zaznamenať svoje rozhodnutie v NHS Organ Donor Register. Ak to však urobiť nechcete, môžete svoje rozhodnutie uviesť v písomnom vyhlásení a oznámiť ho rodine a priateľom. Nie je vhodné uvádzať svoje rozhodnutie v závete. Závet sa zvyčajne číta až vtedy, keď už darovanie nie je možné, pretože sa musí urobiť veľmi rýchlo po smrti.

Vaše meno sa zaznamená v registri NHS Organ Donor Register až vtedy, keď zaznamenáte svoje rozhodnutie.

Čo sa stane, ak budem potenciálnym darcom?

Lekári a sestry urobia všetko preto, aby vás zachránili

- Lekári a sestry sa o pacienta starajú a sú odhodlaní urobiť všetko, aby mu zachránili život.
- Až keď sa porozprávajú s vašou rodinou a zhodnú sa s ňou, že sa už nedá nič urobiť, citlivo sa prejde k možnosti darcovstva.

Kontrola registra NHS Organ Donor Register

- Špecializované sestry, ktoré sa nepodieľajú na starostlivosti, skontrolujú, či ste zaznamenali svoje rozhodnutie o darcovstve v NHS Organ Donor Register
- Tieto informácie prediskutujú s vašou rodinou a blízkymi, aby im vaše želanie oznámili a overili si, či ste neskôr názor nezmenili.

Aké lekárske vyšetrenia je potrebné urobiť pred darovaním?

- V rámci procesu darovania sa môžu krátko pred smrťou vykonať na jednotke intenzívnej starostlivosti niektoré bežné lekárske vyšetrenia a postupy. Vykonajú sa len vtedy, ak lekárom pomôžu pri zisťovaní, či bude transplantácia bezpečná, úspešná a vhodná pre niekoho zo zoznamu čakateľov na transplantáciu.
- Tieto lekárske vyšetrenia a postupy sa budú vykonávať s rovnakou starostlivosťou ako každá iná liečba v nemocnici. Pristúpi sa k nim teda len v prípade, že vám nespôsobia ujmu alebo ťažkosti. Ak sa niektoré z týchto vyšetrení a postupov nevykonajú, môže to darovanie znemožniť.
- Patrí sem:
 - Odobranie vzoriek tekutín, ako sú krv a moč, na vyšetrenie
 - Röntgenové alebo ultrazvukové vyšetrenie na lôžku
 - Monitorovanie srdca a dychu
 - Podanie liečiv alebo iných tekutín (napríklad krvi) infúziou.
- Váš súhlas s týmito bežnými lekáorskými vyšetreniami a postupmi je automatický, pokiaľ ste sa z darcovstva neodhlásili. Špecializovaná sestra si to však overí u vašej rodiny a priateľov, aby sa vyšetrenia neurobili, ak ste si to neželali.
- Vo veľmi výnimočných prípadoch je potrebné vykonať ďalšie, invazívnejšie vyšetrenia a postupy, avšak iba v prípade, že uvedené bežné vyšetrenia neposkytnú dostatok informácií pre bezpečnú a úspešnú transplantáciu. Ďalšie vyšetrenia a postupy môžu zahŕňať drobnú biopsiu kože, RTG alebo ultrazvuk mimo lôžka, vnútorné vyšetrenie pľúc a dýchacích ciest pomocou prístroja alebo odobratie malej vzorky zvnútra tela výterom.
Nepredpokladá sa, že ste s týmito postupmi súhlasili, budú teda vykonané len so súhlasom vašej rodiny.

Viac informácií o systéme odhlásenia z darcovstva orgánov a tkanív získate na stránke www.organdonationscotland.org

Bude sa zohľadňovať moje náboženstvo, viera alebo presvedčenie predtým, než sa pristúpi k darovaniu?

Áno. V registri NHS Organ Donor Register môžete vykonať záznam o tom, či je pre vás viera alebo presvedčenie dôležité. Na tento fakt sa prihliadne, keď sa budeme o darcovstve rozprávať s vašou rodinou.

Budeme sa jej pýtať na vaše názory, aby sme sa uistili, že sa k darovaniu nepristúpi, ak ste si to neželali, a že sa k nemu pristúpi len vtedy, ak je v súlade s vašou vierou alebo presvedčením.

Ďalšie informácie o viere a presvedčení a darcovstve orgánov a tkanív nájdete na:

www.organdonationscotland.org/faith-and-beliefs

Je veľmi dôležité, aby orgány a tkanivá darovali ľudia z každého prostredia, pretože transplantácie bývajú oveľa úspešnejšie, ak osoba prijme transplantát od darcu z rovnakej etnickej skupiny. Černosi alebo Ázijci napríklad častejšie potrebujú transplantáciu obličky než belosi, takže potrebujeme dokonca viac darcov spomedzi černochoch a Ázijcov.

Do registra NHS Organ Donor Register môžete uviesť, či je pre vás dôležitá viera a presvedčenie

Zákon sa mení... Máte však stále na výber

Od 26. marca 2021 sa v Škótsku mení zákon o darcovstve orgánov a tkanív. Znamená to, že keď zomriete, bude sa to brať tak, že ste dali k darcovstvu súhlas, pokiaľ ste sa neodhlásili. Darcovstvo naďalej zostáva vaším osobným rozhodnutím a máte na výber.

Viac informácií o darcovstve orgánov a tkanív a zmenu zákona nájdete na stránke www.organdonationscotland.org

Zaznamenajte svoje rozhodnutie o darcovstve v registri darcov orgánov NHS Organ Donor Register

Online: www.organdonationscotland.org/your-decision/how-register

Telefonicke: Ak chcete zaznamenať svoje rozhodnutie telefonicke alebo ak máte otázky k zmene zákona, zavolajte na linku pomoci na čísle **0300 303 2094**, kde sa s vami porozpráva školený poradca.

Hovor bude spolplatnený miestnou sadzbou v závislosti od vášho operátora.

Služba text relay: **18001 0300 1232323**

Služba text chat: **07860 034343**

Tento leták je dostupný aj v iných formátoch a v mnohých jazykoch.

Oskenujte nižšie uvedený QR kód alebo navštívte stránku www.organdonationscotland.org/resources

